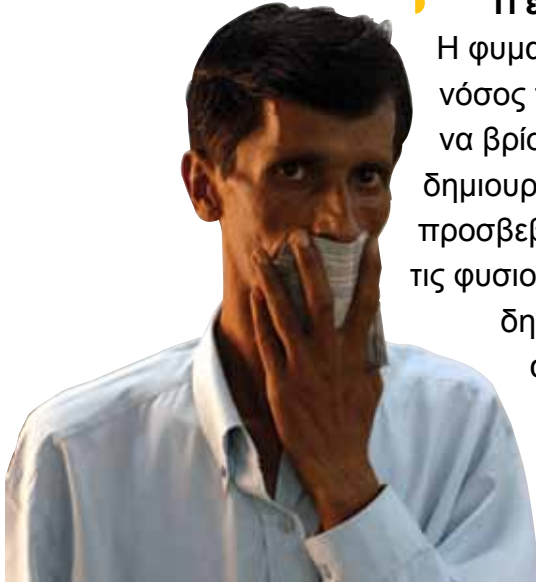

Φυματίωση

▶ Τι είναι η φυματίωση;

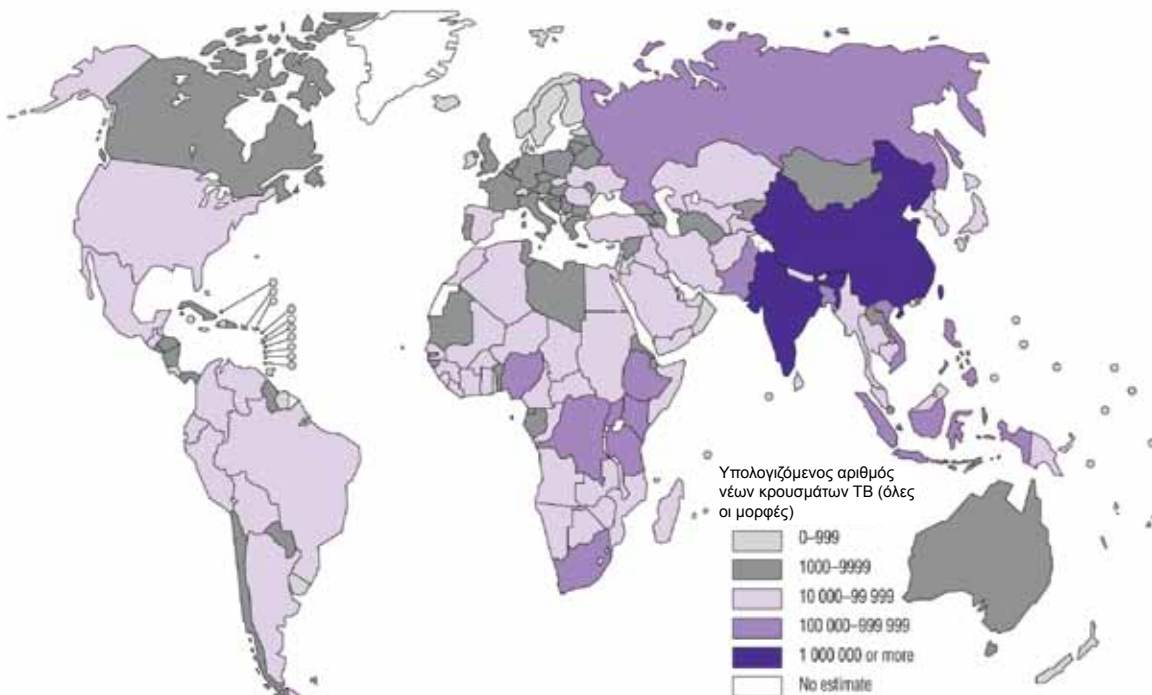
Η φυματίωση (που συχνά λέγεται TB) είναι μια λοιμώδης νόσος που συχνά προσβάλλει τους πνεύμονες, αν και μπορεί να βρίσκεται και σε άλλα μέρη του σώματος. Η λοίμωξη δημιουργεί πολλά μικρά οζίδια που λέγονται 'φυμάτια' στα προσβεβλημένα όργανα. Τα φυμάτια βαθμιαία αντικαθιστούν τις φυσιολογικές δομές και εν μέρει καταστρέφουν τους ιστούς, δημιουργώντας κοιλότητες ή 'σπήλαια'. Η φυματίωση αναπτύσσεται αργά σε διάστημα εβδομάδων ή μηνών. Χωρίς θεραπεία θα οδηγήσει στο θάνατο στις μισές περίπου περιπτώσεις. Με τη σωστή θεραπεία μπορεί να ιαθεί, αλλά μπορεί να αφήσει ουλές ή παραμορφώσεις στα όργανα αν δεν θεραπευθεί εγκαίρως.

▶ Τι προκαλεί τη φυματίωση;

Η φυματίωση προκαλείται από ένα μικρόβιο που ονομάζεται *Μυκοβακτηρίδιο της φυματίωσης*. Αυτό αναπτύσσεται πολύ αργά και δεν σκοτώνεται από τα αντιβιοτικά που είναι δραστικά εναντίον των περισσότερων μικροβίων (π.χ. εναντίον της κοινής πνευμονίας ή άλλων λοιμώξεων).

▶ Πού είναι πιο συχνή η φυματίωση;

Η φυματίωση υπάρχει σε ολόκληρο τον κόσμο. Σήμερα είναι σπάνια στις βιομηχανικές χώρες, αλλά πολύ πιο συχνή στην Υποσαχάρια Αφρική, την Ασία και την Ανατολική Ευρώπη.

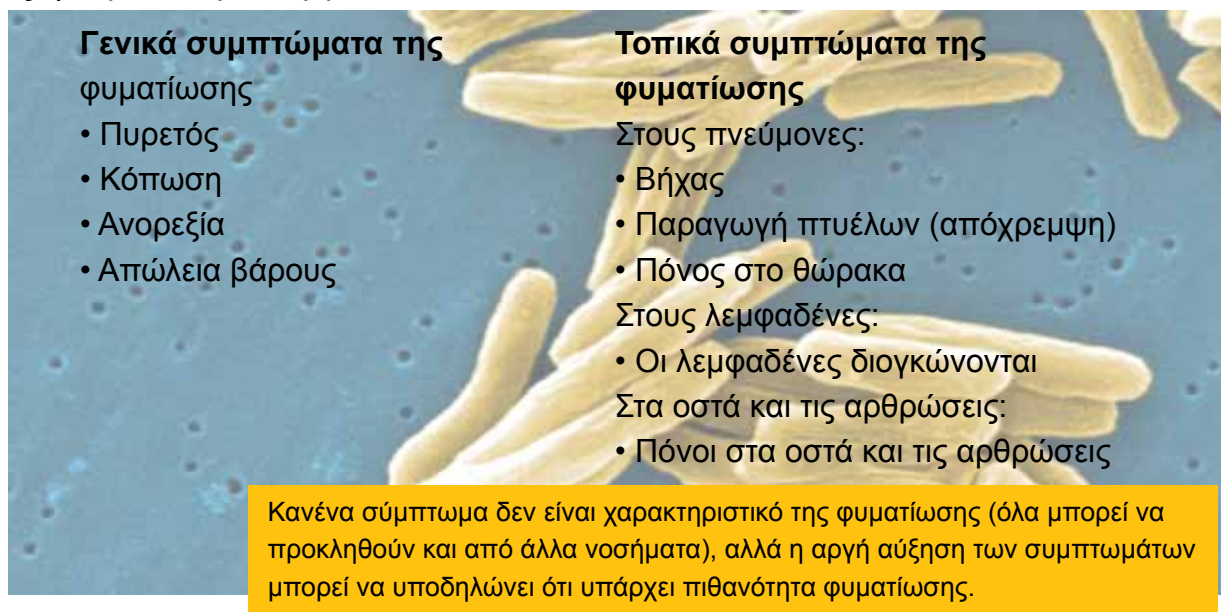
Παγκόσμια επίπτωση της TB (Πηγή – ΠΟΥ 2006)

► Ποιος παθαίνει φυματίωση;

Η φυματίωση μεταδίδεται από ένα άτομο με φυματίωση των πνευμόνων σε άλλα άτομα. Όταν άνθρωποι με ενεργό νόσο βήχουν ή φταρνίζονται, διασπείρουν μικροσκοπικά σωματίδια που περιέχουν Μυκοβακτηρίδια φυματίωσης, που μπορούν να εισέλθουν με την εισπνοή στους πνεύμονες άλλων ανθρώπων. Σε υγιείς ανθρώπους, τα μικρόβια φυσιολογικά παγιδεύονται και καταστρέφονται από τους αμυντικούς μηχανισμούς του πνεύμονα. Ωστόσο, αν οι αμυντικοί μηχανισμοί είναι πολύ νωθροί ή δεν είναι αρκετά αποτελεσματικοί, ή αν υπάρχουν πάρα πολλά βακτηρίδια, τα μικρόβια μπορούν να αναπυχθούν και να προκαλέσουν τη νόσο. Ακόμη και υγιείς άνθρωποι μπορεί να προσβληθούν από φυματίωση, αλλά άνθρωποι με αδύναμο ή κατεστραμμένο ανοσιακό σύστημα (μικρά παιδιά, καπνιστές, διαβητικοί, εκείνοι που παίρνουν ανοσοκατασταλτικά φάρμακα κι εκείνοι που έχουν προσβληθεί από τον ιό HIV) έχουν υψηλότερο κίνδυνο ανάπτυξης της νόσου αν εκτεθούν σε κάποιον που πάσχει από τη νόσο.

► Ποια είναι τα συμπτώματα της φυματίωσης;

Η φυματίωση προκαλεί διάφορα γενικά συμπτώματα που μπορεί να παρατηρηθούν σε οποιαδήποτε βαριά λοίμωξη. Επίσης προκαλεί συμπτώματα που οφείλονται στην προσβολή ενός ή περισσότερων οργάνων:

<p>Γενικά συμπτώματα της φυματίωσης</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πυρετός • Κόπωση • Ανορεξία • Απώλεια βάρους 	<p>Τοπικά συμπτώματα της φυματίωσης</p> <p>Στους πνεύμονες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Βήχας • Παραγωγή πτυέλων (απόχρεμψη) • Πόνος στο θώρακα <p>Στους λεμφαδένες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Οι λεμφαδένες διογκώνονται <p>Στα οστά και τις αρθρώσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πόνοι στα οστά και τις αρθρώσεις
--	--

Κανένα σύμπτωμα δεν είναι χαρακτηριστικό της φυματίωσης (όλα μπορεί να προκληθούν και από άλλα νοσήματα), αλλά η αργή αύξηση των συμπτωμάτων μπορεί να υποδηλώνει ότι υπάρχει πιθανότητα φυματίωσης.

► Τι μπορώ να κάνω για να αποφύγω τη νόσο;

Ο κίνδυνος της φυματίωσης μερικές φορές μπορεί να μειωθεί με το καθιερωμένο εμβόλιο BCG (Bacillus Calmette-Guérin). Το εμβόλιο αυτό προσφέρει περιορισμένη προστασία σε μικρά παιδιά, αλλά δεν συνιστάται πλέον για τους ενήλικους. Είναι δύσκολο να ξέρετε αν έχετε φυματίωση, αλλά αν διαπιστωθεί ότι έχετε τη νόσο, θα πρέπει να αποφεύγετε παράγοντες κινδύνου όπως το κάπνισμα, ώστε να μην επιδεινωθεί η νόσος. Συγγενείς που βήχουν, ιδίως αν έχουν τον βήχα για πολύ καιρό, σε συνδυασμό με πυρετό, νυκτερινές εφιδρώσεις και απώλεια βάρους, θα πρέπει να παρακινούνται να επισκεφθούν γιατρό και να υποβληθούν σε κατάλληλες εξετάσεις για την ανίχνευση της φυματίωσης. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό αν έχουν κάποια κατάσταση που μειώνει την ανοσία τους ή έρχονται από μια χώρα όπου η φυματίωση είναι συχνή. Τα μέλη των οικογενειών ασθενών με φυματίωση θα πρέπει επίσης να εξετάζονται για να ανιχνευθεί αν έχουν τη νόσο. Ασθενείς που παίρνουν θεραπεία για φυματίωση θα πρέπει να ελέγχονται τακτικά από γιατρό που θα βλέπει αν η κατάστασή τους βελτιώνεται και θα ανιχνεύει πιθανές παρενέργειες ή επιπλοκές.

► Η στρατηγική 'Stop TB' του ΠΟΥ

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) έχει αναπτύξει μια στρατηγική που ονομάζεται 'Stop TB' σε μια προσπάθεια να πετύχει έναν κόσμο ελεύθερο από φυματίωση. Στόχος της είναι να μειώσει το αριθμό των πασχόντων από φυματίωση σε όλο τον κόσμο μέχρι το 2015 με τα εξής μέσα:

- παροχή υψηλής ποιότητας διάγνωσης και θεραπείας στους ασθενείς
- μείωση του αριθμού των ανθρώπων που πάσχουν από φυματίωση και τα συνοδά της προβλήματα
- προστασία των ευαίσθητων ομάδων υψηλού κινδύνου από την προσβολή από φυματίωση και άλλες συναφείς λοιμώξεις
- ανάπτυξη νέων μέσων που μπορεί να βελτιώσουν τη θεραπεία της φυματίωσης

► Πώς θα ξέρω αν έχω φυματίωση;

Όσοι έχουν συμπτώματα ύποπτα για φυματίωση (μακροχρόνιο βήχα, απώλεια βάρους, νυκτερινές επιδρώσεις) θα πρέπει να υποβάλλονται σε ιατρική εξέταση και ακτινογραφία θώρακος, καθώς και σε εξέταση των πτυέλων αν η ακτινογραφία θώρακος δεν είναι φυσιολογική.

Σε μερικές περιπτώσεις μπορεί να χρειασθούν πρόσθετες εξετάσεις (αξονική τομογραφία, βρογχοσκόπηση) για την επιβεβαίωση της διάγνωσης. Όσο νωρίτερα διαπιστωθεί η νόσος, τόσο μεγαλύτερες οι πιθανότητες για πλήρη ίαση.

► Τι πρέπει να κάνω αν έχω τη νόσο;

Με την κατάλληλη θεραπεία η φυματίωση μπορεί να ιαθεί, αν και η θεραπεία είναι μακρόχρονη (τουλάχιστον 6 μήνες) και πολύπλοκη (ο ασθενής πρέπει να παίρνει 4 φάρμακα επί 2 μήνες και 2 φάρμακα για άλλους 4 μήνες ώστε να είναι σίγουρο ότι θεραπεύθηκε).

Αν τα μικρόβια είναι ανθεκτικά σε ένα ή περισσότερα φάρμακα, η θεραπεία διαρκεί περισσότερο. Με τη σωστή θεραπεία οι ασθενείς νιώθουν καλύτερα μετά από μερικές εβδομάδες, αλλά είναι πολύ σημαντικό να συνεχίσουν τη θεραπεία μέχρι το τέλος. Αν δεν το κάνουν, υπάρχει κίνδυνος να υποτροπιάσει η νόσος και να γίνει ανθεκτική σε κάποια φάρμακα. Η συμμόρφωση με τη θεραπεία και ο τακτικός ιατρικός έλεγχος συνεπώς έχουν εξαιρετική σημασία.

Ασθενείς που ενδέχεται να ξεχνούν την τακτική θεραπεία τους ή που μπερδεύονται με τα φάρμακα που πρέπει να παίρνουν μπορεί να ωφεληθούν από την τακτική βοήθεια ενός μέλους του ιατρονοσηλευτικού προσωπικού. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία αν η θεραπεία είναι πιο μακροχρόνια ή πιο πολύπλοκη από τη συνηθισμένη (πολυανθεκτική φυματίωση).

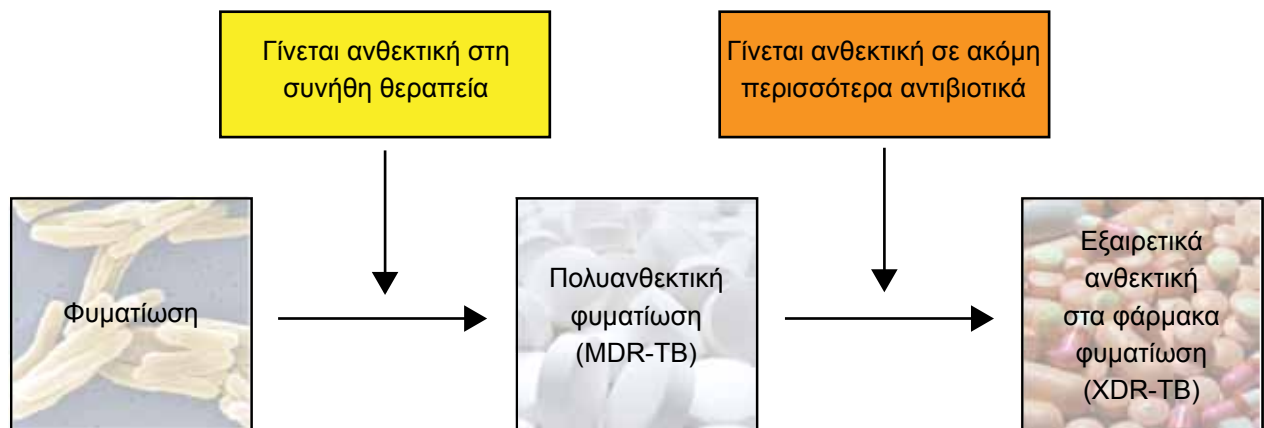
Τύποι φυματίωσης

Όλες οι μορφές φυματίωσης προκαλούνται από το ίδιο βακτηρίδιο, αλλά επειδή κάποια μικρόβια αναπτύσσουν αντίσταση, υπάρχουν διαφορετικά σχήματα θεραπείας για την αντιμετώπιση της νόσου. Άνθρωποι που φέρουν ένα ανθεκτικό στέλεχος του μικροβίου μπορεί να το μεταδώσουν σε άλλους ανθρώπους, οι οποίοι θα αναπτύξουν μια μορφή φυματίωσης που είναι από την αρχή ανθεκτική.

Τα βακτηρίδια μπορεί να γίνουν ανθεκτικά στα αντιβιοτικά αν:

- ένας ασθενής λάβει λανθασμένη αγωγή
- ένας ασθενής παίρνει λανθασμένη δοσολογία
- ένας ασθενής δεν ολοκληρώσει το πλήρες πρόγραμμα της θεραπείας

Στην περίπτωση αυτή οι ασθενείς θα πρέπει να θεραπεύονται με διαφορετικό συνδυασμό αντιβιοτικών, και μπορεί να χρειασθούν μέχρι 2 χρόνια για να ιαθούν.

Εφόσον τα μικρόβια γίνουν ανθεκτικά σε ορισμένα φάρμακα, οι ασθενείς που είναι μολυσμένοι με τα ανθεκτικά στελέχη είναι πολύ δύσκολο να θεραπευθούν, ωστόσο όμως η ίαση είναι και πάλι δυνατή με προσεκτική επιλογή των φαρμάκων και πολύ τακτική θεραπεία.

Η ανάπτυξη αντίστασης μπορεί να αποφευχθεί αν χορηγούμε στους ασθενείς τα πιο κατάλληλα φάρμακα και αν βεβαιωνόμαστε ότι τα παίρνουν σωστά και για την πλήρη χρονική διάρκεια της θεραπείας.

Χρήσιμοι Σύνδεσμοι

1. TB Alert - www.tbalert.org
2. International Union Against Tuberculosis and Lung Disease - www.iuatld.org/index
3. The Stop TB Partnership - www.stoptb.org
4. The World Health Organization, Tuberculosis - www.who.int/tb/en/
5. The International Standards for TB care, patients charter - www.who.int/tb/publications/2006/patients_charter.pdf

EUROPEAN
LUNG FOUNDATION

Η ELF είναι η δημόσια φωνή της Ευρωπαϊκής Πνευμονολογικής Εταιρείας (ERS), ενός μη κερδοσκοπικού ιατρικού οργανισμού με περισσότερα από 8000 μέλη σε πάνω από 100 χώρες. Η ELF είναι αφιερωμένη στην υγεία των πνευμόνων σε όλη την Ευρώπη, και συγκεντρώνει τους κορυφαίους ειδικούς γιατρούς της Ευρώπης για την παροχή πληροφοριών στους ασθενείς και την αύξηση της επίγνωσης του κοινού για τα αναπνευστικά νοσήματα. Το TB PAN-NET είναι ένα νέο Ευρωπαϊκό δίκτυο ειδικών στην φυματίωση που θα επιχειρήσει να αντιμετωπίσει την απειλή της ανθεκτικής στα φάρμακα TB στην Ευρώπη.

Το φυλλάδιο αυτό συντάχθηκε με τη βοήθεια του Δρ Jean-Pierre Zellweger, ειδικού της ERS για τη φυματίωση. Οι εικόνες παραχωρήθηκαν ευγενώς από το Παγκόσμιο Ίδρυμα Πνεύμονος, τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας και τη Δημόσια Βιβλιοθήκη Εικόνων Υγείας.